

Jussi Parviaisen ura jatkuu

Jussi Parviainen on uudistanut merkittävällä tavalla suomalaista draamaa. Hänen laaja tuotantonsa hakee vertaistaan. Ura jatkuu, tulossa on muun muassa kirja Jeesuksen menestystarina ja väitöskirja.

Teksti: Pilvi Meriläinen
Kuvat: Tammi/Jussi Parviaisen yksityiskokoelma

Jussi Parviaisesta tuli suomalaisen teatterin supertähti menestysnäytelmiensä Jumalan rakastaja (1984) ja Valtakunta (1985) myötä. Ne nostivat hänet suomalaisen teatterin kovimmaksi nimeksi, merkittävimäksi näytelmäkirjailijaksi.

Ne olivat järäyttäviä tapahtumia 1980-luvun Suomessa, sukupolvikokemuksia, edelleen ylittämättömiä, yhden teatteritoimijan synnyttämiä ilmiöitä. Jussi Parviaisen ansiosta suomalainen teatteri koki tuolloin kaivatun murroksen. Se alkoi kiinnostaa aivan uudella tavalla. Teatteri näyttäytyi yhä vahvemmin paikkana, josta tulivat kiinnostavimmat taidekentän avaukset.

Parviaisesta tuli esikuva. Hänen innoittamana esimerkiksi Teatterikorkeakoulun hakijamäärä kasvoi kasvamisestaan.

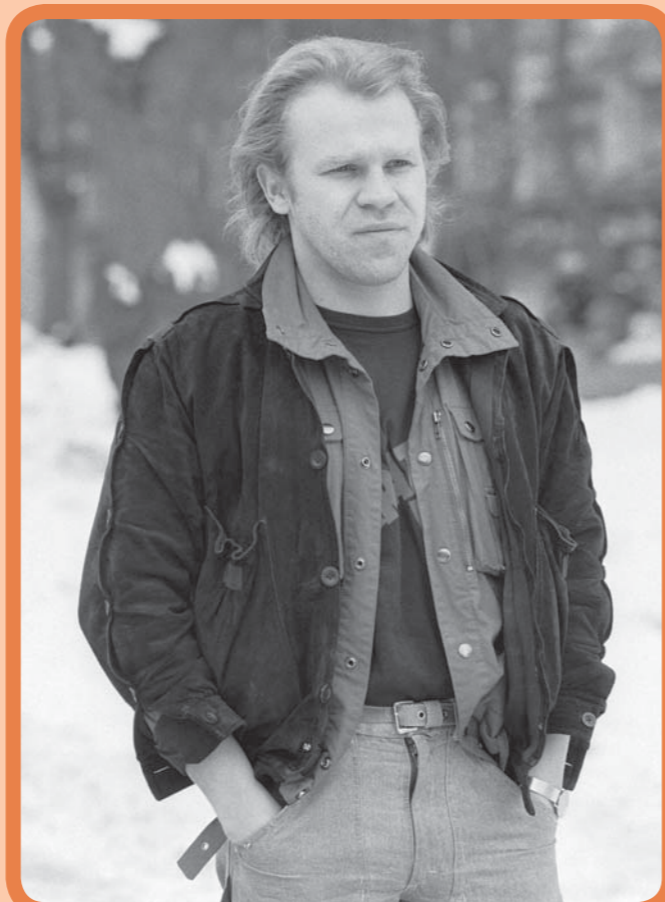
Arvostettu pedagogi

Jussi Parviainen oli kehittänyt oman dramaturgian näkemysensä ja psykofyysisen kirjoitusmetodinsa, josta tuli merkittävä myös Teatterikorkeakoulussa. Hänen entiset oppilaansa arvostavat sitä tänäkin päivänä.

Parviaisen perusajatus näytelmän kirjoittamisessa on, että näytelmän ytimenä oleva syiden taso, suuritöisin, on kyettävä ilmentämään seurausten maailmassa. Seurausten maailman kuvaamista varten hän määritteli uudelleen luonteen, lähtökohtavittämän ja juonen käsitteet.

Yksi hänen keskeisistä teemoistaan on, että mistään muusta ei pidä kirjoittaa kuin siitä mistä tietää, käytännössä siis omasta elämästään ja kokemuksistaan.

Parviainen opetti kokonaisvaltaista teatterikäsitystä, koulutti oppilaitaan kokonaisvaltaisesti alalle. Kaikkien piti oppia näyttelemään, kirjoittamaan ja ohjaamaan. Juuri kokonaisvaltaisuus saa paljon kiitosta entisiltä oppilailta.

Jussi Parviainen vuonna 1984, kun Jumalan rakastaja sai ensi-iltansa. Se oli hänen läpimurtonäytelmänsä ja sukupolvikokemus.

Kun Jouko Turkka vetäytyi Teatterikorkeakoulun draamaattisissa vaiheissa, Parviainen otti vastuuta.

Aina edellä aikaansa

Jussi Parviaisen kyvykkyys toimia eri kentillä on ollut uutta ja rohkeaa. Hän on aina ollut edellä aikaansa.

Hän oli ensimmäinen kulttuuritoimija Suomessa joka tuli persoonansa kautta julkisuuteen. 1980-luvulla oli ennenkuulumatonta, että taiteen tekijä tulee julkisuuteen muuten kuin tekemänsä taiteen kautta.

Parviainen ravisteli teatterikenttää, ja loi perustaa tämän päivän pyrkimyksille ja toiminnalle.

Hänen seuraavia näytelmiään olivat muun muassa Akka (1986), Rikas (1987), Sänky (1987), Nouseva luokka (1988), Suojelusenkei (1992), Pimeyden rakenne (1992) ja Moniminä eli Kuolematon (1994). Mutta sitten teattereiden ovet sulkeutuivat.

Vuonna 2013 Kokkolan kaupunginteatteri esitti oman

Jussi Parviaisen elämäkerran kansi, alempana kirjan kirjoittaja Maria Roiha. Iso kuva on Staffan Snellin suojelusenkei -elokuvasta (2000), jonka Parviainen kirjoitti, ohjasi, lavasti ja puvusti ja jossa hän näytteli pääosan.

nykypäivään sovitetun versionsa Jumalan rakastajasta.

Jumalan rakastaja on suomalaisen teatterin nykyklassikko.

Kulttielokuvien tekijä

Parviainen on tehnyt kolme kulttielokuvaa: Harmagedon (1985), Yksinteoin (1990) ja Yksinteoin 2 (2011). Niitä arvostetaan ja niillä on paljon faneja.

Elokuvia esitetään harvoin, vain elokuvafestareilla, ja se on aina suuri tapaus. Liput myydään välittömästi loppuun. Ne ovat ainutlaatuisia suomalaisen elokuvan historiassa.

Harmagedon jatkaa Juska Paarman tarinaa. Nykyisessä elokuvantekokulttuurissa sen kaltainen elokuva – peruslogiikkaa vastaan tekeminen – ei menisi läpi. Harmagedonissa on muun muassa perinteistä juonta kiinnostavampi omintakeinen unenomainen poljento, joka vie katsojat mukanaan. Juska Paarma (Jussi Parviainen) vaeltaa eleettömänä elokuvan surrealistisissa maailmassa.

Yksinteoin kertoo puolison uskottomuuteen päättyvästä avioliitosta, perheen hajoamisesta, mustasukkaisuudesta ja väkivallasta. Syntyi poikkeuksellisen vahva elokuva, joka rikkoo elokuvailmaisun rajoja.

Sen nähneet miehet ovat ottaneet Parviaiseen yhteyttä ja kertoneet saaneensa siitä suurta lohtua. "Ero tuntuu juuri tuolta", he sanovat. Parviaista kiitetään elokuvasta yhä.

Yksinteoin 2:ssa Parviainen kuvaa väkevästi, miltä pettäminen, ero, lapsen ja kodin menetys tuntuu. Se kertoo myös mielisairaudesta, yhteiskunnan ulkopuolelle joutumisesta ja tarkoituksellisesta syrjäytymisestä, ihmisen eri puolien ja lopulta hyvän ja pahan kamppailusta. Myös rakkaudesta. Avioeron loppuunkäsittelystä.

Siinä on vahvoja monologeja.

Parviainen oli jo 1980-luvun alussa mukana tekemässä elokuvia; hän käsikirjoitti, dramatisoi ja näytteli. Hän näytteli lisäksi Suomessa kuvatuissa amerikkalaisissa elokuvissa.

Laaja tuotanto ja palkintoja

Jussi Parviaisella on ollut oma teatteri. Hän on toiminut esiintymiskonsulttina ja bloggaajana. Tuottanut ja kirjoittanut tv-draamasarjoja ja muita tv-ohjelmia. Tehnyt kuunnelmia ja radiomonologiensa sarjan Yle Puheelle 2017. Hän on kirjoittanut kirjan Hybris – Dramaturgian filosofia (WSOY 2004).

Vuonna 1983 hän sai Valtion elokuvapalkinnon ja Jussi-kunniakirjan käsikirjoittamastaan elokuvasta Jeesuksen pojat (ohjaus Juha Rosma), 1986 Lea-palkinnon näytelmästä Akka ja 1991 Sokeain kuunnelmapalkinnon kuunnelmasta Tiedon valo 1-7.

Jeesuksen menestystarina tulossa

Parviainen kirjoittaa parhaillaan kirjaa Jeesuksen menestystarina, jonka sisällä on näytelmä. Kehyskertomus on rakkaustarina.

Se on hänen elämäntyönsä huipennus.

Tekeillä on myös väitöskirja. Parviainen tutkii siinä transsendenssin, tuonpuoleisen, kommunikoimista näyttämöltä. Se on taiteen väitös, mutta hyvin teologinen.

Maria Roihan kirjoittama elämäkerta Jussi Parviainen – Jumalan rakastaja ilmestyi maaliskuussa 2018. Katso myös www.kajastuslehti.fi extra: "Se teatteri, johon mulla oli palo... se loppui siihen"